

Høringssvar til Samferdselsdepartementet

Innspill til EU-forslag om finansieringsprogram om infrastrukturprosjekter for transport, energi og militær mobilitet (CEF)

Takk for anledningen til å komme med innspill. Fornybar Norge representerer fornybarnæringen. Vi arbeider for at Norge hurtigst mulig skal bli et nullutslippssamfunn med vekst og verdiskaping basert på fornybar energi, elektrifisering og annen utslippsfri energibruk. Vi har medlemmer fra hele næringen, inkludert fornybar energiproduksjon på land og til havs, nettselskaper, finansinstitusjoner, entreprenører, strømsalg, leverandører og rådgivere.

Vi ønsker velkommen at departementene inviterer aktører til å komme med synspunkter på EU-saker som angår Norge, og ønsker aktiv, tidlig og koordinert innsats fra norske myndigheter om sentrale EU-saker. Vi stiller oss til rådighet dersom det er spørsmål om saker som angår energisektoren.

Om forslaget

Forslaget til Connecting Europe Facility (CEF) for perioden 2028–2034 er EUs sentrale finansieringsordning for utbygging av infrastrukturprosjekter med felleseuropeisk interesse innenfor områdene energi, transport og militær mobilitet. Det overordnede inntrykket er at forslaget til ny CEF forordning plasserer instrumentet tydelig i kjernen av EUs overordnede politiske prioriteringer: å styrke konkurranseevnen, sikre unionen mot nye sikkerhetstrusler og nå klimamålene. Vi mener Norge må tidlig inn i prosessen og se sammenhenger mellom politiske prioriteringer i EU og finansieringsløsninger, særlig med tanke på etterslep i EØS-avtalen på regelverk som angår energi og industripolitikk i EU. En slik deltagelse gir oss bedre tilgang på finansiering av prosjekter som berører oss, og vi kan være med på å påvirke hvilke prosjekter som prioriteres. Et annet poeng er at selv om vi betaler inn penger for å delta i CEF, hvil vi kunne hente ut minst like mye eller mer. Det viser erfaringen fra andre fond er med i, som Horisont Europa.

Om EØS-avtalen og etterslep

Det er en utfordring at EU vedtar nye versjoner eller endringer av rettsakter hvor Norge enda ikke har gjennomført tidligere versjoner. Norge ligger da to eller tre skritt bak EU. Det bør derfor etter vår oppfatning generelt tilstrebes å gjennomføre flere versjoner av rettsakter samlet slik at siste, oppdaterte versjonen blir en del av EØS-avtalen. Forutsetningen er at dette ikke fører til uakseptable forsinkelser. Tempoet i utviklingen av nytt regelverk i EU er nå så stort at EØS-avtalen sliter med å holde tritt. Dermed er ikke norsk regelverk oppdatert for å tilpasses sentrale finansieringsordninger, slik som CEF og andre fondsløsninger. Dette kan igjen gi Norge utfordringer med å delta i EUs finansieringsprogrammer.

Finansieringsordninger for PCI tilknyttet TEN-E forordningen

Et sentralt spørsmål for Fornybar Norge er felles infrastrukturprosjekter til havs. Derfor mener vi at Norge må vurdere nøye implementering med nasjonale tilpasninger av TEN-E forordningen, som vil kunne gi Norge mulighet til å delta i felles prosjekter slik som utviklingen av mellomlandsforbindelser, men særlig havnett i Nordsjøen, gjennom status som Project for

Common Interest (PCI). Uten gjennomføring vil Norge kunne falle utenfor prioriteringen og finansieringen av havnettløsninger. TEN-E er også utgangspunktet for "Offshore Network Development Plan" som utarbeides i samarbeid mellom blant annet Nordsjø-TSOene, og inneholder sentrale definisjoner for reguleringen av nettet. Slik deltakelse vil selvsagt ikke påvirke retten Norge har til selv å velge hvilke forbindelser som eventuelt skal bygges.

Tidligere var PCI-forordningen spesielt utformet, ved at den eksplisitt nevnte EØS-land i selve forordningsteksten, og ikke via implementeringstekst i EØS-avtalen. Under den tidligere forordningen kunne dermed norske prosjekter etter ordlyden omfattes selv uten gjennomføring. I siste revisjon av TEN-E er denne muligheten noe begrenset.

Den oppdaterte TEN-E forordningen gir adgang til finansieringsordninger for PCI fra felleseuropeiske midler under "Connecting Europe Facility" forordningen. En forutsetning for adgang til ordningene er at prosjektet er utpekt som PCI. En følgevirkning av manglende innlemmelse av at TEN-E forordningen og at norske prosjekter under den nye forordningen betraktes som tredjelandsprosjekter (PMI), er en potensielt mer begrenset adgang til CEF ordningen for norske prosjekter grunnet høyere krav til effekter i EU.

Forholdet til andre programmer

EUs 10. rammeprogram (FP10), CEF og konkurransefondet (ECF) kan sees som tre komplementære virkemidler i EUs kommende strategi for konkurransevne, energi og grønn omstilling. FP10 skal finansiere forskning, innovasjon og utvikling av nye teknologier, ECF skal bidra til industriell oppskalering og kommersialisering, mens CEF skal støtte utbygging av den fysiske infrastrukturen som trengs for å ta løsningene i bruk i stor skala.

Det er lagt til grunn at Norge, gjennom EØS-avtalen og tilknyttede samarbeidsavtaler med EU, også vil kunne delta i FP10 på tilsvarende måte som i dagens Horisont Europa. Norge har lang tradisjon for deltakelse i EUs rammeprogrammer for forskning og innovasjon, og norsk deltakelse i FP10 vil være viktig for tilgang til forskningssamarbeid, nettverk, teknologiutvikling og finansiering.

FP10 vil dermed utfylle ordninger som CEF og ECF ved å støtte den tidlige delen av kjeden fra innovasjon – forskning, utvikling og demonstrasjon – mens ECF skal bidra til oppskalering og industriell anvendelse, og CEF til nødvendig energi- og transportinfrastruktur.

Samlet skal instrumentene bidra til å styrke Europas teknologiske og industrielle kapasitet gjennom hele verdikjeden – fra forskning og utvikling, via industriell produksjon, til energi- og transportinfrastruktur. Dette skal blant annet legge til rette for raskere elektrifisering, økt bruk av fornybar energi, lavere energikostnader og styrket europeisk energisikkerhet og strategisk autonomi.

CEF er dermed tenkt å virke tett sammen med andre finansieringsordninger under EUs kommende langtidsbudsjett. Mens FP 10 og ECF skal bidra til forskning og styrke Europas industrielle base gjennom støtte til teknologiutvikling, innovasjon og oppskalering av rene teknologier, skal CEF bidra med den nødvendige fysiske infrastrukturen.

Oppsummert

For Norge er CEF viktig både av hensyn til energisikkerhet, verdiskaping og omstilling. Derfor bør ikke norsk deltakelse utelukkes. Norsk deltakelse kan gi tilgang til finansiering av sentral energi- og infrastrukturbygging, som mellomlandsforbindelser, offshore nett og transport av hydrogen

og CO₂, samtidig som det styrker Norges mulighet til å påvirke utviklingen av europeisk energiinfrastruktur. Ordningen kan også bli viktig for fremtidig havvindutbygging på norsk sokkel, særlig dersom havvindprosjekter kobles til andre europeiske land gjennom hybridprosjekter. Deltakelse påvirker ikke Norges rett til selv å bestemme fullt ut hvorvidt forbindelser skal bygges eller ikke.

Fornybar Norge ser frem til videre dialog rundt EUs nye programmer og bidrar gjerne med ytterlig informasjon om våre posisjoner og arbeid med EU-saker.

Med vennlig hilsen,

Julius Rumpf
Jurist, næringspolitisk avdeling

Niklas Kalvø Tessem
Leder Brusselkontoret